

Regeringsuppdrag om arbetskläder inom omsorgen

Presentation av resultat från en kartläggning av hur arbetskläder tillhandahålls, hanteras och finansieras

Maria Rude

2021-03-18

Regeringsuppdraget

Socialstyrelsen ska följa upp hur arbetskläder inom omsorgen tillhandahålls, hanteras och finansieras. Sedan den 1 januari 2016 inkluderas vissa verksamheter enligt socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg. Regler för arbetskläder finns även i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2018:4) om smittrisker.

Kartläggningens frågeställningar

- var och hur fattas beslut om arbetskläder
- om och hur arbetsgivaren förser arbetstagarna med arbetskläder
- vem som bekostar
- vad som ingår i arbetskläder
- möjlighet att påverka arbetsklädernas utformning
- var/hur arbetskläderna tvättas
- var ombyte sker

I enkäten frågade vi om de med anledning av situationen med covid-19 uppdaterat sina rutiner för hantering och tillhandahållande av arbetskläder (publicerat i ett särskilt faktablad innan jul)

Resultat på övergripande frågor

- En majoritet av kommuner/stadsdelar (61%) uppger att beslut om finansiering och tillhandahållande av arbetskläder fattas i socialnämnd eller motsvarande.
- Avtal för inköp eller leasing av arbetskläder hanteras i stor utsträckning centralt i kommunen/stadsdelen (81%).
- 13 av 16 privata utförare har en övergripande policy inom företaget avseende finansiering av arbetskläder.
- Mellan 70 och 80 procent av kommuner och privata utförare har uppdaterat sina rutiner för arbetskläder och/eller basal hygien i samband med coronapandemin.

Hur förses personalen i olika boendeformer med arbetskläder?

Andel kommuner/stadsdelar som förser personal på respektive sätt i samtliga boenden, i %*

Alternativ	Särskilda boenden för äldre (SÄBO)	Bostad med särskild service enl. SoL	Bostad för vuxna enl. LSS	Bostad för barn eller ungdomar enl. LSS
Speciella arbetskläder köps in av arbetsgivaren	79	67	74	70
Arbetskläder leasas av arbetsgivaren	22	17	13	7
Ersättning utgår till arbetstagaren för eget inköp av arbetskläder	0	0	1	0
Arbetstagaren bekostar sina arbetskläder själv.	0	1	2	7
På annat sätt.	0	2	2	0
Antal svarande kommuner/stadsdelar	117	81	114	54

*Kommunen kan ha svarat att personalen förses med arbetskläder på fler än ett sätt i samtliga boenden eller att personalen förses med arbetskläder på respektive sätt i vissa eller inget av boendena, vilket inte visas i tabellen. Därför summerar inte andelarna till 100%.

Vilka plagg ingår i arbetskläder för personalen?

Andel kommuner/stadsdelar som uppger att respektive plagg ingår, i %

Alternativ	Särskilda boenden för äldre (SÄBO)	Bostad med särskild service enl. SoL	Bostad vuxna enl. LSS	Bostad för barn eller ungdomar enl. LSS	Hemtjänst
Kortärmad överdel	100	97	97	100	100
Underdel (byxor/kjol)	99	96	95	93	99
Ytterkläder	22	25	31	36	68
Annat	19	23	18	10	18
Antal svar *	115	69	110	42	115

* kommuner/stadsdelar där arbetsgivaren på något sätt förser personal med arbetskläder

Ombyte till och tvätt av arbetskläder

- 85 procent av kommuner/stadsdelar uppger att ombyte till arbetskläder sker på arbetsplatsen i samtliga LSS-boenden för vuxna. För LSS-barn är det 74 procent.
- De flesta kommuner/stadsdelar har uppgett att arbetskläderna tvättas på boendet av personalen i LSS-boenden för vuxna och i SoL-boenden (68 resp 59 procent har uppgett att det gäller för samtliga boenden).
- I boenden för barn och unga enligt LSS är det störst andel som uppger att personal tvättar sina kläder hemma (15% har uppgett det för samtliga boenden).

Utformning av arbetskläder inom LSS

- Mellan 20-30% av kommuner/stadsdelar och privata utförare som tillhandahåller arbetskläder i LSS-boenden svarar att alla arbetskläder har samma utformning.
- 58% av kommuner/stadsdelar har uppgett att det finns det logotyp på arbetskläderna i LSS-boendena för vuxna. Motsvarande andel i boenden för barn och unga enligt LSS är 76%.
- I några kommentarer till frågan beskrivs t ex att det ser lite olika ut beroende på verksamhet och att arbetskläderna bara används vid de specifika situationer som kräver det.

Sammanfattning

De flesta arbetsgivare bekostar arbetskläder även om det finns vissa skillnader

- Svaren är liknande för kommuner/stadsdelar och privata utförare. Det finns skillnader mellan olika verksamhetsområden.
- Uppgifter från andra myndigheter tillsammans med tidigare undersökningar tyder på att allt fler arbetsgivare bekostar arbetskläder för personal
- Att arbetsgivaren köper in eller leasar arbetskläder kan påverka möjligheten att variera utformning

Ovanligt att äldreomsorgspersonal tvättar arbetskläder hemma, vanligare inom LSS (framför allt boenden för barn/ungdom)

Har resultaten påverkats av situationen med covid-19 under 2020?

- Rutiner uppdaterade, fokus på basala hygien i verksamheterna

Stöd till hälsosamma levnadsvanor hos personer med kognitiva svårigheter

Presentation av ett delprojekt
Catrine Berglie

2021-03-18

Regeringsuppdrag 2018-2022

Stödja implementeringen av nationella riktlinjer

Hanteras genom olika deluppdrag, varav detta är ett:

”Utveckla stöd för kompetensutveckling för personal som arbetar med personer med psykisk ohälsa, som innebär kognitiva svårigheter/nedsättningar, eller andra liknande utmaningar”

Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor

Prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor

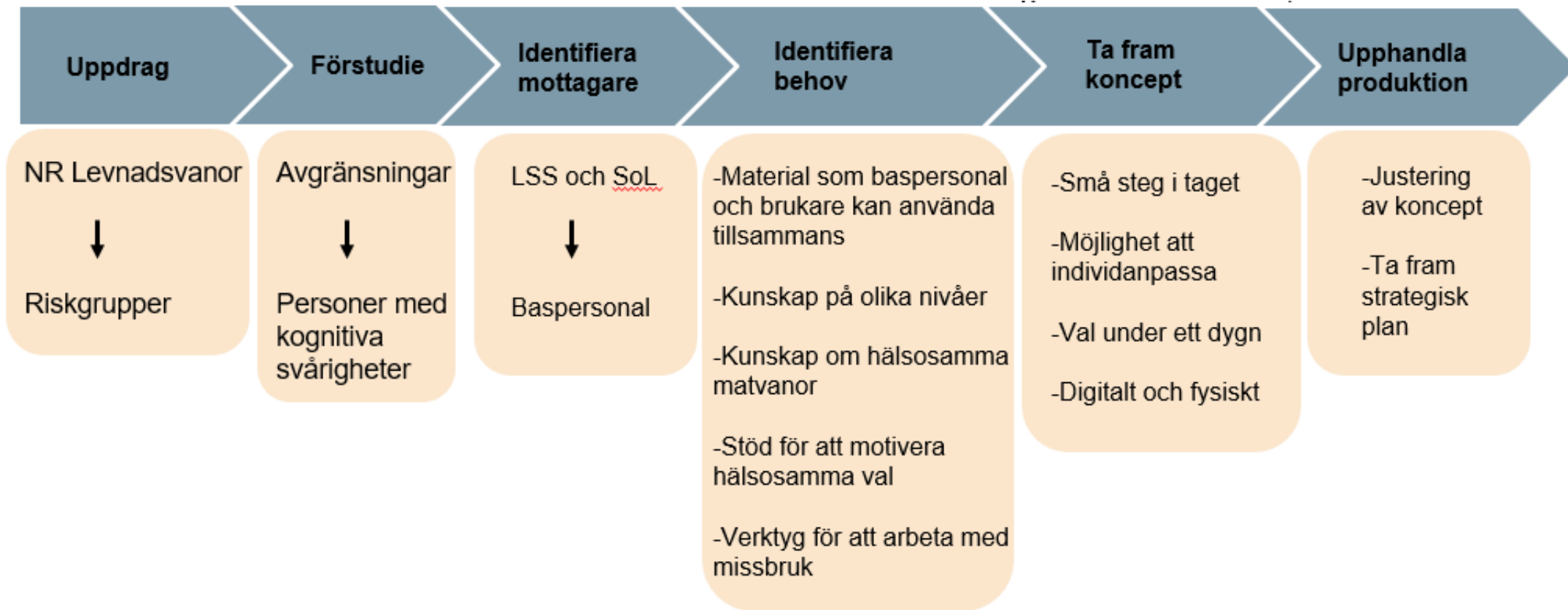
Stöd för styrning och ledning

2018

Varför har vi tagit fram det här stödet?

Personer med funktionsnedsättning har en mer stillasittande fritid och har sämre kosthållning än övriga befolkningen.

Personal i verksamheter som ska stötta individer med intellektuell funktionsnedsättning kan behöva stöd för att främja hälsosamma levnadsvanor.

Olika prototyper testades

20 verksamheter testade:
Gruppboenden,
servicebostäder,
daglig
verksamhet i
Lund, Strängnäs
och Östersund

Ett urval av kommentarer från testanvändarna

Resultatet

Tema för materialet

Bra vanor. Tänk stort – börja smått

Materialet består av

- Handledning för personal
- Spelplan med tillhörande spelkort
- Blädderpärm med tips på aktiviteter

Materialet är tänkt att på ett lekfullt sätt ge inspiration till hälsosamma matvanor och fysisk rörelse. Tanken är också att personal och de personer de möter i sitt arbete ska kunna aktivera sig tillsammans.

Handledning

Spelplan + kort

Blädderpärm

Lite mer om materialet

Materialet kan användas av alla, även om det är särskilt avsett för personer med kognitiva svårigheter i verksamheter som till exempel gruppboende, servicebostad, boendestöd i eget hem eller daglig verksamhet.

Att använda materialet kan både ge en puff i hälso- främjande inriktning och ett trevligt avbrott i vardagen. Det är helt frivilligt och sker i dialog med individen.

Tanken är att materialet ska locka till att dels pröva kravlösa fysiska aktiviteter som kan bryta stillasittande, dels våga pröva nya livsmedel. Kanske kan det även inspirera till att komplettera med egna aktiviteter.

Tillgång till materialet

Beställs på Socialstyrelsens webbsida:

www.socialstyrelsen.se/publikationer

Det kommer att finnas tillgängligt i slutet av mars

Kostnadsfritt – endast en administrativ kostnad på 25 kr plus porto

Återkoppling

Vi tar gärna emot synpunkter på materialet från användarna.

Eventuella frågor är också välkomna.

Kontakt:

catrine.berglie@socialstyrelsen.se

**Mer information finns på:
www.socialstyrelsen.se**

Funk-nätverket 18 mars

Aktuellt från Socialstyrelsen

2021-03-18

Carina Wiström Bergstock

Publicerade stöd covid 24 februari

- **Hindra att smittan covid-19 sprids inom daglig verksamhet LSS;**

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-2-7197.pdf>

- **Arbetsätt vid covid-19 inom bostad med särskild service för vuxna enligt LSS, uppdatering;**

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-11-7031.pdf>

IBIC - Nyheter

- **Ny vägledning IBIC publicerad;**
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-2-7203.pdf>
- **Stödmaterial för samtal med anhöriga;**
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-2-7214.pdf>

IBIC - Nyheter

- **Processledarutbildningar IBIC på distans**
- **Vård- och omsorgsanalys utvärdering IBIC;**
 - syftet med IBIC är gott men arbetssättet är komplext
 - IBIC verkar öka jämförbarheten mellan utredningar och tydligheten i vilket stöd som beviljats
 - IBIC verkar göra att komplexiteten och tidsåtgången för utredningarna ökar
 - fördelarna med IBIC måste vägas mot ökad tidsåtgång för utredningarna och en stor arbetsinsats vid införandet